

Инзбрук: Друга шетња сећања на Диану Будисављевић

На празник Велике Госпојине, 28. августа 2022. године, одржана је у Инзбруку друга шетња сећања на Диану Будисављевић (рођ. Обекер) и њене помагаче. Шетњу сећања на Диану Будисављевић је 2021. године покренула Српска православна омладина Инзбрук (СПОЈИ) уз подршку и учешће Српске православне црквене општине Инзбрук и српске заједнице у Тиролу.

Шетња сећања је кренула испред Српске православне цркве посвећене рођењу Светог Јована Крститеља, после Свете литургије, и у њој је учествовало око 70 људи, што је дупло више у односу на прошлу годину. Протојереј Александер Столић, парох Српске православне парохије инзбрушке, објаснио је да се шетња сећања одржава у августу, пошто је 20. августа (1978) дан упокојења Диане Будисављевић.

Од цркве се кренуло према Западном градском гробљу, где је Диана сахрањена на породичном гробу породице Обексер. Тамо су Оливер

Ранисављевић, заменик председника СПОЈИ и председник Заједнице Срба Тирол, и мр Владимир Влајић, један од оснивача СПОЈИ, упалили свећу и положили цвеће у знак захвалности и вечног помена Диани Будисављевић и њеним помагачима у име свих учесника шетње. Мр Владимир Влајић, иначе први припадник Аустријске службе сећања у Србији, испричао је затим најважније чињенице из Дианине биографије и подсетио на залагање „СПОЈИ-а“, који је од 2010. спровео бројне иницијативе и активности како би се очувало сећање на Диану и њене помагаче.

„Шетњу сећања на Диану Будисављевић и њене помагаче смо покренули, како бисмо сваке године у августу изразили вечну захвалност њој и њеним подржаваоцима, као и да оставимо још један траг активне и живе културе сећања у нашем граду Инзбруку и нашој покрајини Тирол. Тако желимо да покажемо колико нам је важно живо сећање на Диану и њене помагаче, колико је волимо и ценимо, јер је она заједно са својим подржаваоцима током Другог светског рата спасила између 7.500 и 12.000 српске деце од геноцида и двоје хрватске деце антифашиста од политичког реваншизма у логорима смрти фашистичког усташког режима у тадашњој Независној Држави Хрватској. Тако желимо сваке године да одржимо сећање на све жртве Другог светског рата, јер је Диана успела да спаси на хиљаде пре свега српске деце из тих логора, али је над далеко више хиљада српске, јеврејске и ромске деце извршен геноцид и страдало је безброј деце антифашиста различитих националности у тим логорима, само зато што су били другог порекла или зато што су се њихови родитељи супротставили лудилу нациста, усташа и других фашистичких групација“ – рекао је мр Влајић на крају свог кратког обраћања.

ДИАНА БУДИСАВЉЕВИЋ, ДЕВОЈАЧКИ ОБЕКСЕР

Диана Будисављевић рођена је 1891. године као Фрида Олга Диана Обексер у Инзбруку. Била је ћерка тиролског трговца Макса Обексера и Ане Розе. Њен деда Михаел Обексер био је и оснивач ваздушне бање Иглс надомак Инзбрука. Младост је провела у Инзбруку, највише у кући у којој је рођена, у „Обексер-Хаусу“, у улици Марије Терезије, најпознатијој пешачкој зони у самом центру главног града покрајине Тирол.

Завршила је основну и средњу школу у Инзбруку, где је 1910-их година радила обуку за медицинску сестру на инзбрушкој универзитетској клиници где је упознала лекара на хируршкој клиници, др Јулија Будисављевића (1882-1981), Србина пореклом из Хрватске, за којег се удала 1917. године. Селе се у Загреб 1919. године, где је њен муж радио као професор хирургије на

Медицинском универзитету.

Када је 6. априла 1941. године нацистичка Немачка без упозорења бомбардовала Београд и напала Краљевину Југославију, дошло је до распада краљевине, чије су територије потом подељене међу савезницима Трећег рајха. Тако је на територији данашње Хрватске, Босне и Херцеговине и једном делу северне Србије уз помоћ националсоцијалиста настала Независна Држава Хрватска под фашистичким усташким режимом. Та вазална држава по Хитлеровом благослову у дело је спровела агресивну расну политику пре свега против Срба, Јевреја и Рома. Почео је геноцид над Србима, Јеврејима и Ромима. Јасеновац, концентрациони логор смрти, постао је балкански Аушвиц, а усташе нису имале милости ни према деци.

Када је Диана Будисављевић сазнала да деца масовно страдају у концентрационим логорима, није се либила да нешто учини. Иако је породица њеног мужа такође била у опасности од усташког режима, организовала је између 1941. и 1945. заједно са многим сарадницима, међу којима су били инжењери Марко Видаковић и Ђуро Вукосављевић, приватну акцију спасавања под називом „Акција Диана Будисављевић“.

Акција је имала за циљ слање помоћи у логоре смрти, као и ослобађање и збрињавање заточене деце и жена, који су били претежно српског порекла. Уз помоћ транспортних листа и других белешки успела је са својим сарадницима да направи картотеку, која је на крају рата садржала податке од око 12.000 деце. По завршетку рата, када је требало да преда децу својим преживелим породицама, њена акција је доживела највећи ударац када су јој комунисти одузели картотеку са свим подацима.

Заједно са својим мужем се 1972. враћа у Инзбрук, где је до њене смрти 1978. године живела такође у центру на адреси Анихштрасе 24. Сахрањена је на Западном градском гробљу у породичној гробници под сводом са бројем 48.

